

ANTISEMITISMUS V ČESKÝCH MÉDIÍCH PO ROCE 1989

PETR ŽANTOVSKÝ

ŽANTOVSKÝ, Petr: *Antisemitism in the Czech Media After 1989*, 2020, Vol. 2, Issue 1, pp. 72 – 80. DOI: 10.17846/CEV.2020.02.1.72-80.

ABSTRACT: The article deals with manifestations of anti-Semitism on the ground of the Czech media after 1989. It states that manifestations of anti-Semitism in the Czech media can be categorized into three basic types: conspiracy, which attributes to Jews an effort to dominate the world; political, which is defined in relation to the State of Israel, and vulgar, occurring mainly in discussions on the Internet. Although the trend of the occurrence of anti-Semitic manifestations in the media is slightly upward, it does not exceed the extreme range and is not a threat to the normal life of society.

KEYWORDS: Anti-Semitism. Media. Conspiracy. Politics.

Úvodem

Po skončení 2. světové války a porážce německého nacismu, jehož jedním z ideologických pilířů byl antisemitismus, nastala ve většině evropských zemí (a nejsilněji možná právě v samotném Německu) éra, kdy vyslovit jakoukoli antisemitskou (ve smyslu protizidovskou) tezi bylo naprosto nepřijatelné. Řada států má ve své legislativě nějakou formou zakotvenou „osvětivskou lež“, resp. ochranu národnostních, náboženských atd. menšin a nepřijatelnost jejich diskriminace včetně verbální denunciací. Celé generace školáků a studentů procházely školským systémem postaveným na naprostém odsouzení antisemitismu jako zrušné teorie i praxe. Speciálně německé děti od útlého mládí zažívaly až flagelantské výukové metody, kdy jim byla předkládána kolektivní vina za nacismus, předváděny otřesné záběry z koncentračních táborů atd. Odtud možná pramení i dnes tolik diskutovaná relativní tolerance části německé veřejnosti vůči migraci ze zemí třetího světa do Evropy. „Aby se to neopakovalo,“ čteme v novinách a na transparentech.

A přesto všechno – nebo právě proto – zaznamenáváme po nástupu nebyvale široké svobody slova po roce 1989 nárůst výskytu antisemitských výroků a tezí v mediálním prostoru. Otázkou je a zřejmě ještě dlouho zůstane, jakou míru pozitivní rezonance tento „plíživý antisemitismus“ ve veřejnosti vyvolá, resp. do jaké míry je mediální výskyt takových sdělení důsledkem latentních postojů ve veřejnosti.

Cílem tohoto příspěvku není postihnout všechny sociopsychologické či politicko-ekonomické příčiny návratu antisemitismu do obecného diskursu, byť, jak se zdá, naštěstí dosud jen ve stopovém množství. Naší ambicí je spíše předložit přehled hlavních platforem, kde se antisemitské projevy vyskytují, a zamyslet se nad tím, co sledují a do jaké míry představují pro zdravý vývoj naší společnosti skutečné nebezpečí.¹ Je to tedy spíše text historický než analytický. Umožňuje však případnému zájemci o téma se o příslušnou analýzu pokusit. Protože, a to je asi nejmenší důvod k optimismu, jak se zdá, toto téma s časem neutichne, spíše naopak.

¹ Soustředili jsme se na média tradiční či standardní, zcela stranou ponecháváme sociální sítě, neboť to by bylo téma pro samostatnou studii, ale hlavně sociální sítě ze své podstaty reagují na mediální obsahy z tradičních médií a jsou jakýmsi deriváty či ohlasy, nepřinášejí v této věci podstatně novou kvalitu, pouze kvantitu.

Antisemitismus a jeho definice

Jak uvádí příslušný text na internetových stránkách Ministerstva vnitra ČR, pracovní definice pojmu antisemitismus byla přijata 26. května 2016 na plenárním zasedání International Holocaust Remembrance Alliance: „Antisemitismus je takový způsob vnímání Židů, který lze vyjádřit jako nenávisť vůči nim. Slovní a fyzické projevy antisemitismu mohou být zaměřeny proti židovským i nežidovským osobám nebo jejich majetku, proti institucím židovské komunity a náboženským zařízením.“² Podle téže definice může antisemitismus nabývat těchto podob:

- podněcování, podpora či ospravedlňování zabíjení Židů či hrubého ubližování Židům ve jménu radikální ideologie či extrémního náboženského postoje;
- obviňování z prohanosti, dehumanizace, demonizace, prohlášení o jednotlivých Židech (či židovstvu jakožto jakési kolektivní moci) založená na stereotypech. Zejména, avšak nikoli pouze, mýty o světovém židovském spiknutí nebo o Židech kontrolujících média, ekonomii, vládu a jiné společenské instituce;
- obviňování Židů jakožto pospolitosti z odpovědnosti za skutečné či smyšlené chyby a špatnosti zaviněné židovským jedincem či skupinou Židů či dokonce ne-Židy;
- popírání existence, rozsahu, způsobu provedení (např. plynové komory) a účelu genocidy Židů německými nacisty, jejich podporovateli a spojenci během 2. světové války (holocaustu);
- obviňování Židů jakožto pospolitosti či Státu Izrael z vymyšlení si či ze zveličování holocaustu;
- obviňování židovských občanů z větší loajality ke Státu Izrael nebo z upřednostňování domnělých priorit mezinárodního židovstva před zájmy svého vlastního státu;
- popírání práva židovského národa na sebeurčení, například tvrzením, že existence Státu Izrael je rasistický počín;
- vytváření dvojích standardů tím, že se vyžaduje jednání neočekávané a nevyžadované od žádného jiného státu;
- používání symbolů a vyobrazení asociovaných s klasickým antisemitismem (např. obviňování Židů z vraždy Ježíše nebo rituálních vražd) k charakterizování Izraele či Izraelců;
- přirovnávání izraelské politiky k nacistické;
- považování Židů za kolektivně zodpovědné za akce Státu Izrael.³

V tomto výčtu je obsažen jeden základní problém. Totiž že se pojem antisemitismus automaticky činí rovným pojmu antisionismus či nepřátelský postoj ke státu Izrael. Tento definiční půdorys je velice podstatný pro zkoumání antisemitských projevů v současné době v naší zemi a jejich médiích. Většina sledovatelné antisemitské produkce totiž splňuje v zásadě tři znaky:

- připisuje Židům (v minulosti i současnosti) konspirační aktivity;
- ignoruje rozdíl mezi židovstvím jakožto konfesí a jakožto národností;
- připisuje vinu za velkou část problémů dnešního světa Státu Izrael jakožto symbolu onoho nediferencovaného „židovství“.

Tak se stává, že do diskuse o židovství a antisemitismu vstupují politické prvky, zájmy a argumenty a vytrácí se věcná a nezaujatá podstata, která z principu není a nemůže být politická. A také de facto v historii antisemitismus nikdy nebyl výlučně politickým fenoménem. Když setrváme jen na půdorysu 20. století, tak můžeme konstatovat, že jak protižidovské pogromy konané na území Polska, Ruska (také Československa – naposledy v Holešově v roce 1919), tak holocaust páchaný nacistickým Německem, měly ve svém základu prvky náboženské či rasové nesnášenlivosti,

² Dostupné na internetu: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/antisemitismus-a-jeho-definice.aspx>.

³ Ibid.

a samozřejmě i zájmy ekonomické. Konspirativní charakter dnešního antisemitismu lze vázat nejvíce na existenci Státu Izrael a jeho úzké politické svazky vůči USA. Tento jev se nevyhýbá ani našim zemím, ač to paradoxně bylo právě Československo, které mělo ve svých dějinách mnohokrát k Izraeli velmi blízko; Československo záhy po svém vzniku v roce 1918 jako jedna z mála zemí oficiálně uznalo židovskou národnost, Stát Izrael byl vyhlášen 14. května 1948, československá vláda ho uznala jen o pět dní později a v červenci 1948 byly navázány diplomatické styky atd.⁴

Listopad 1989 a „Dolejšího analýza“

Jakýmsi průkopníkem ve věci výskytu antisemitských projevů v médiích a veřejných vystoupeních po roce 1989 byl Miroslav Dolejší (1931 – 2001). Někdejší politický vězeň, který strávil v předlistopadových věznicích celkem 18,5 roku za delikty hodnocené soudem jako politické. Bizarní je, že jeden z trestů jej stihl za údajnou špionáž, kterou se tento pozdější symbol antisemitské publicistiky měl v 70. letech minulého století dopustit se svým nejbližším důvěrníkem, novinářem Eugenem Vrbou (Židem, původním jménem Eugenem Weinbergerem).

Dolejší vydal v říjnu 1990 spis s názvem *Analýza událostí 17. listopadu 1989*, v němž vyjádřil tezi, že převrat v listopadu 1989 byl dohodnutou mocenskou hrou mezi někdejšími komunistickým vedením, představiteli disentu a za finančního přispění Izraele. Výslovně tvrdil, že Charta 77, český disent a polistopadový režim byly ovládány několika rodinami, které všechny tvoří komunisté nebo jejich potomci, svobodní zednáři a jejich potomci, a Židé.⁵

Dolejšího analýza zaznamenala velice rozporuplnou reakci. Část veřejnosti ji zcela odmítla jako konspirační teorii, nadto podloženou silným antisemitským akcentem. Určitá výseč politické scény *Analýzu* přijala kladně a částečně na ní stavěla i své programové teze (Miroslav Sládek, Petr Cibulka). Dá se říci, že *Analýza* uspokojila především určitý spodní proud jisté části veřejnosti, která přijímala Dolejšího zjednodušená a namnoze konspirativní vysvětlení těžko pochopitelných a dobovou mocenskou elitou značně zamlžovaných událostí kolem listopadu 1989 jako srozumitelná a přijatelná vysvětlení.

Proč Dolejší sám s *Analýzou* vůbec vystoupil a co jej vedlo k antisemitským postojům,⁶ lze těžko vysvětlit. Možná nejbližší pravdě byl Dr. Prokop Tomek z Akademie věd ČR, když prohlásil: „Důvody, proč Dolejší svou ‚analýzu‘ sepsal, můžeme bezpochyby hledat především ve zklamání ze zničeného života nadprůměrně nadaného a schopného člověka“ (Tomek 2009, 427).

Týdeník Politika a Dnešek

Prvním programově kontroverzním (nepočítáme-li poměrně triviální politický bulvár *Špigl* nakladatele Ladislava Froňka, vycházel v letech 1990 – 2002) mediálním produktem byl *Týdeník Politika*, jež vydával Josef Tomáš v letech 1991 – 1992.⁷ Týdeník publikoval řadu protizidovsky laděných textů, mj. i od Miroslava Dolejšího. Radikální a dosud nevidaný průlom nastal vydáním

⁴ Dostupné na internetu: <https://embassies.gov.il/Praha/Relations/Pages/Bilateral-Treaties-and-Agreements.aspx>.

⁵ Dolejšího *Analýza událostí 17. listopadu 1989* vyšla i knižně, dostupná je na mnoha místech na internetu, např. zde: <http://analiza.wz.cz/>.

⁶ Například už v roce 1990 pod pseudonymy Robert Helebrandt a Alexander Martin Savel vydal známý antisemitský text *Protokoly sionských mudrců* pod názvem *Knížata zloby – Protokoly sionských mudrců*. Vydání spisu bylo v dubnu 1990 stíháno jako projev antisemitismu, konkrétně projev propagace fašismu podle § 260 odst. 1, 2 tr. zák.

⁷ Dohledatelné v souborném katalogu AV ČR na: <https://www.lib.cas.cz/aleph-google/KNA01/00071/19/000711936.html>.

materiálu nazvaného *168 židů a židovských míšenců v současné kultuře*, který vyšel v předposledním čísle.⁸ Publikace tohoto seznamu byla bezpochyby poslední kapkou. Vydavatel Tomáš musel list zastavit a 22. září 1994 byl odsouzen na sedm měsíců podmíněně. Jednalo se zde zřejmě o první úřední zákaz polistopadové periodické tiskoviny a také první soudní proces toho druhu, tedy s uvedením trestného činu v souvislosti s rasovým, konkrétně antisemitským obsahem.

Mimořádně, Tomášovým spolupracovníkem byl Jaroslav Voříšek, který se o mnoho let později podílel i na stále existujícím webu *Spiknutí proti církvi a lidstvu*.⁹ Tento web, stejně jako řada podobných, staví svůj program na ochraně konzervativních křesťanských idejí proti židovským vlivům. Web *Spiknutí proti církvi a lidstvu* doslova proklamuje, že „antisemitismem rozumíme zcela legitimní obranu křesťanství i všech národů před útoky talmudského i obecně protikřesťanského Židovstva“.¹⁰ Jaroslav Voříšek byl také autorem rozsáhlé obrany Josefa Tomáše a *Týdeníku Politika*, v němž na jedné straně obhajuje Tomáše a obsah časopisu, na druhé straně bagatelizuje protiargumenty a zřídka se explicitního antisemitismu.¹¹

Na činnost *Týdeníku Politika* ideově navazoval i v Brně vycházející časopis *Dnešek* (1991 – 1994 – činnost ukončena z finančních důvodů). *Dnešek* a další obdobné vydavatelské aktivity řídil František Kašpárek. Na tuto aktivitu navázal časopis *Pochodeň dneška*, vydávaný v letech 1994 – 1996) Klubem Františka Ferdinanda d'Este. Pro ilustraci citujme alespoň jeden příklad. Ve 3. čísle *Pochodně dneška* publikoval František Kašpárek stať „K osvětlení židovské otázky“, kde mimo jiné píše: „Zednáři a židé jsou témata zakázaná pouze v našem kuriózním státěčku. Ve světě běžně vycházejí na tato témata tuny materiálů a nikdo není za jejich vydávání vězňem ani stíhán, s výjimkou tzv. hanobení obětí z Osvětami [...] Já zase považuji za velkou chybu, že jsme horem dolem krmení nehoráznou lží o 6 miliónech mrtvých Židů“ (Kašpárek 1994, 1).

Internetová komunita – A. B. Bartoš

Už jsme citovali jeden z řady webových portálů, kde lze detekovat antisemitské projevy nejrůznějšího druhu. Do značné míry kultovní postavou české webové komunity nestrání se antisemitismu je předseda strany Národní demokracie Adam Benjamin Bartoš (nar. 1980), dříve redaktor serveru *Aktuálně.cz*, *iDNES* či portálu *První zprávy*. Mediální i politické vody rozčeřil svým zveřejněným *Seznamem pravdoláskařů*¹² (2013), kde sepsal stovky jmen umělců, politiků, lidí z médií, vědy a společnosti, kteří podle jeho hodnocení následují názorový odkaz bývalého prezidenta Václava Havla (1936 – 2011). Termín „pravdoláskař“ je ustálený a poněkud posměšný termín, odvozený od Havlova hesla „Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí“. Je třeba říci, že osobnost Václava Havla namnoze rozdělovala českou společnost, měl tábor příznivců i odpůrců. Podle vývoje politické scény a výsledků většiny mezitím proběhnuvších voleb se zdá, byť se to nedá úplně přesně vyčíslit, že těch příznivců je podstatně méně, ale ovládají mainstreamový mediální prostor a jsou tudíž více vidět a slyšet. Dalo by se tedy očekávat, že alespoň skupina jeho odpůrců nebude proti Bartošově nezvyklé mediální akci protestovat. Jenomže mnoho z nich zarazila Bartošova metoda – sestavování seznamů. Jak si ještě řada lidí pamatuje, různé totalitní systémy minulosti také začaly sestavováním seznamů „jiných“ či dokonce „nežádoucích“. A kde to

⁸ *Týdeník Politika*, Praha, 1992, 2/96, 2.

⁹ Dostupné na internetu: <http://www.spiknuti-proti-cirkvi-a-lidstvu.com/>.

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ Dostupné na internetu: http://www.spiknuti-proti-cirkvi-a-lidstvu.com/literatura/Prazsky_politicky_proces_1994_ve_veci_Tydeniku_Politika.pdf.

¹² Dostupné na internetu: <https://abbartos.wordpress.com/2013/05/25/pravdolaska-5-0-aktualizovany-seznam-pravdolaskaru-200-dalsich-jmen-celkem-700-pravdolaskaru/>.

pak končilo? Ostrakizací, pronásledováním, občas i šibenicemi. Bartošova „seznamová“ metoda odradila i ty, které by jinak třeba svým bojem proti „pravdoláskařství“ zaujal.

O to silnější pak byla reakce, když Bartoš krátce po seznamu „pravdoláskařů“ zveřejnil ironicky nazvaný seznam *Slavní Židé mezi námi*¹³. Zde označil několik set veřejně známých osobností z politiky, ekonomiky, podnikání, kultury a dalších společenských vrstev za „slavné“, míněno nejspíše „vlivné“ Židy. Najdeme zde lidi z okruhu bývalého prezidenta Václava Klause (který jej mimochodem za obdobnou aktivitu před časem pochválil – přesněji za protihavlovský článek *Věční petenti ve službách pana Vaňka*, který seznamu „pravdoláskařů“ předcházel¹⁴). Najdeme zde prof. Dušana Třísku, ekonoma, spolutvůrce polistopadových reforem, Petra Hájka, dlouholetého poradce a mluvčího V. Klause či bývalou Klausovu poradkyni Janu Bobošíkovou. Bartošův seznam je ideově velmi různorodý a není z něj úplně zřejmé, proti komu vlastně míří, ne-li k samotným Židům. Namátkou ještě jmenujme katolického publicistu Františka Kostlána, levicového aktivistu Matěje Hollana, konzervativního sociologa Petra Hampla, někdejší sociálnědemokratickou poslankyni Janu Volfovou, antikomunistického odbojáře Vladimíra Hučina a další stovky osob, které nespojuje – kromě nedobrovolné účasti v tomto seznamu – vůbec nic. Bartoš se také ani neobtěžuje v tomto seznamu uvést, podle jakých kritérií jím jmenované osoby označil za Židy. V mnoha případech se totiž o židovském původu (ve smyslu etnickém) dá oprávněně pochybovat, a co se týče smyslu náboženského, tak je ta pochybnost namísto u drtivé většiny jmenovaných. To navozuje domněnku, že Bartoš je prostě mediální provokatér, který má potřebu těmito způsoby na sebe upozorňovat. Že mu nejde o nic vskutku ideového či ideologického. Což ovšem nesnižuje nebezpečnost jeho činů, které mohou jiné motivovat k následování.

Bartoš sám svůj vztah k židovství definoval takto: „Židovské náboženství a jejich pocit výlučnosti je vysvětlením celé řady praktických problémů, které židovství do západní civilizace přináší. Zdaleka přitom nejde jen o kontroverzní počínání novodobého státu Izrael, ale o negativa soužití s židovským prvkem v průběhu dějin (jakkoli uznávám, že ani pro Židy samotné nebylo vždy soužití s Nežidy jednoduché a bezbolestné). Holocaust ale nesmí být záminkou, proč se těmto komplikovaným otázkám vyhýbat... Toto náboženství je se západní (svými kořeny křesťanskou) společností nekompatibilní a způsobuje celou řadu neštěstí soudobého světa – více než si jsme ochotni připustit“ (Bartoš 2011).¹⁵

Bartoš se však neomezuje při aktivitách s rysy antisemitismu jen na mediální výstupy. Pořádá různé veřejné akce, například shromáždění u hrobu Anežky Hrušové v Polné, kde například vyjádřil tento názor: „Její smrt český národ semkla a s naléhavostí mu ukázala nutnost řešení židovské otázky. Židovská otázka nebyla dosud uspokojivě vyřešena.“¹⁶ Také vydává antisemitsky zaměřenou literaturu, například knihu Jana Ryse *Hilsneriáda a TGM* (reprint vydání z roku 1939). Tato kniha je uvozena věnováním „*svaté památce neúnavných bojovníků za pravdu a za odvrácení židovského nebezpečí od árijských národů*“ (Rys 1939).¹⁷

Bartošovým aktivitám velmi blízko stojí web *Národně vzdělávací institut*, operující zcela bez obalu ve vodách zpochybňování holocaustu a boje proti „světovému židovstvu“. Na tomto portálu je volně ke stažení velká řada antisemitských publikací, např. *Moje probuzení* – politická

¹³ Dostupné na internetu: <https://cechycechum.wordpress.com/category/slavni-zide-mezi-nami/>.

¹⁴ Dostupné na internetu: <https://abbartos.wordpress.com/2010/12/04/vecni-petenti-ve-sluzbach-pana-vanka/>.

¹⁵ Dostupné na internetu: <https://cechycechum.wordpress.com/muj-vztah-k-zidum/>.

¹⁶ Dostupné na internetu: https://www.lidovky.cz/domov/opatrnny-radikal-adam-bartos-svymi-projevy-ztezuje-praci-svym-pripadnym-soudcum.A160217_173619_in_domov_ele.

¹⁷ Dostupné na internetu: http://www.vzdelavaci-institut.info/?q=system/files/Hilsneriada_a_TGM-Jan_Rys.pdf.

zpověď amerického nacisty Davida Dukea, *Rudolfova zpráva: znalecký posudek o plynových komorách v Osvětimi*, jehož autorem je známý zpochybňovač holocaustu Germar Rudolf, dále samozřejmě *Protokoly sionských mudrců*, Dolejšího *Analýza událostí 17. listopadu 1989* a další obdobné texty. Přitom je tento v podstatě jednoznačně antisemitský soupis proložen tituly, které jsou mnohem odbornější a byť jsou třeba kritické k soudobé politice Izraele, jsou psány ze seriózních akademických pozic (typicky prof. Israel Shahak – *Historie a náboženství Židů*).¹⁸

Na politické scéně se svého času k odkazu německého nacismu hlásila v některých svých projevech Dělnická strana vedená Tomášem Vandasem (dnes Dělnická strana sociální spravedlnosti), ale její reálný význam a vliv na veřejné dění je zanedbatelný. To o „osvětové“ činnosti A. B. Bartoše rozhodně říci nelze.

New World Order (NWO)

Jisté okrajové prvky antisemitských myšlenek lze najít v hnutí New World Order Opposition. Většina teorií, někdy velice zjednodušeně nazývaných jako „konspirační“, které se snaží dopídit se toho, jaké dominantní síly ovlivňují světovou politiku a ekonomiku, operuje pojmem New World Order (nový světový řád). Jeho kritikové tvrdí, že malá skupina mezinárodních elit kontroluje a manipuluje vlády, průmysl a mediální organizace po celém světě a že primárním nástrojem, který používá k ovládnutí národů, je systém centrálního bankovníctví. Jedná se o teorii, která se stala populární po roce 1990. Velice častým fenoménem, který bývá – vedle svobodného zednářství a spikleneckého klubu iluminátů – v souvislosti s NWO připomínán, je právě židovství. Spojování židovských vlivů se světovládnými úmysly je obsahem mnoha českých webových platform. Typicky je to web *NWOO (New World Order Oppotision)*¹⁹ řízený Janem Korálem (nar. 1977). Na jeho stránce najdeme mj. i odkaz na soupis knih ke koupi či ke stažení. Výběr knih je velice pestrý – od *Zelené knihy* Muammara Kaddáfího, populární Bergierovo a Pauwelsevo *Jitro kouzelníků*, sérii knih amerického levicového sociologa Noama Chomskyho či seriózní historickou práci Ivany Čornejové *Tovaryšstvo Ježíšovo – Jezuité v Čechách*, až po knihy typu *Izraelská lobby a americká zahraniční politika*, *Židovský triumf – Rotschildové* či *Židovské rituální vraždy*. Nesmí samozřejmě chybět Dolejšího *Analýza* či Dukeovo *Moje probuzení*.

Vydavatel webu Jan Korál v úvodu knižní nabídky píše: „*To, že jsou níže uvedené knihy na tomto seznamu, neznamená, že jejich obsahu bezvýhradně věřím a pokládám je za bezvýhradně pravdivé. Jsou zde proto, že se pokoušejí odpovědět na otázky, které jsou v mainstreamových médiích zakázány pokládat, nebo jsou odpovědi na ně nepravdivé či neúplné. Pro jednotlivce je nemožné veškerá zde uvedená témata dostatečně kvalitně nastudovat tak, aby mohl sám posoudit, kde je skutečná pravda. Ponechávám proto na samotných čtenářích, aby si udělali vlastní úsudek a měli možnost se podívat na příslušná témata jiným úhlem pohledu, než jak je běžné ve většině médií nebo ve školách či jiných institucích*“ (Korál 2016).²⁰

Navzdory tomu, že autor těchto vět bývá v tzv. mainstreamových médiích označován za „konspirátora“ či „dezinformátora“, což jsou dnes nejběžnější floskule k označení jistého typu „vnitřního nepřítele liberální demokracie“, lze k jeho vyjádření dodat jedno: Právě tabuizace určitého druhu témat bývala vždy v historii, a je i dnes, jednou z významných příčin, proč se tato témata stávají pro mnoho (zejména méně historicky orientovaných) lidí jednoduchým vysvětlením a odpovědí na složité otázky. A také funguje rčení o zakázaném chlebu, který chutná nejlépe.

¹⁸ Dostupné na internetu: <http://www.vzdelavaci-institut.info/?q=node/293>.

¹⁹ Dostupné na internetu: <http://www.nwoo.org/>.

²⁰ Dostupné na internetu: <http://www.nwoo.org/literatura-a-ke-stazeni/>.

„Diskuse“ pod články na webech

Poněkud stranou výše uvedených, více či méně vážně míněných a s různou společenskou nebezpečností spojených mediálních aktivit stojí platforma, kterou nově přineslo až digitální mediální prostředí. Kromě už zmíněných specializovaných webů, kde lze zachytit prvky antisemitismu, proniká jakýsi vulgární antisemitismus do různých diskusních vláken pod články i v takových internetových médiích, která rozhodně za antisemitská ani okrajově označovat nelze. Takové „diskuse“ mají zpravidla podobu urážlivých, často velmi primitivních a z drtivé většiny anonymních či pseudonymem podepsaných výkřiků směřujících ať už na adresu článku či jeho pisatele, většinou ale jde o reakce na předchozí příspěvky v „diskusi“ a vyřizování si osobních účtů. Obraz, který tyto „diskuse“ vyvolávají, na první pohled děsí, ale když se (jakkoli je to opravdu nesnadné a nepříjemné) do takové „diskuse“ začnete, zjistíte, že ze stovek jednotlivých příspěvků jich velkou většinu napsalo jen pár jednotlivců, kteří si touto činností nejspíše kompenzují nějaký svůj psychický problém.

Abychom si učinili představu o kultuře těchto autorů a jejich výlevů, ocitujme z jednoho anonymního textu určeného pražským zastupitelům: „STOP židizaci Českého státu a Českého veřejného prostoru! STOP zasírání republiky jakýmikoli připomínkami existence židáků, tady je Česká republika a ne protektorát izraele a obřezanců!!! Co to tam sedí v zastupitelstvu za židácká hovada, toto se tady nebude trpět, svině obřezané, táhněte a hned!!!“ (Anonym 2018, redakčně ani jazykově neupravené).²¹

Některé weby na tuto vlnu v podstatě psychosociální patologie reagují tak, že diskuse pod svými články ruší nebo vůbec neotevírají, jiné přijímají vnitřní pravidla a kodexy, podle nichž je možný příspěvek urážlivý, vulgární, ponoukající k nenávisti nebo jinak neetický ze strany redakce smazat. K tomuto kroku sahají redakce čím dál důsledněji, zejména poté, co některá z nich prohrála soudní při s někým, kdo se cítil být ze strany těchto diskutujících ohrožen či uražen. Typickým příkladem může být soudní proces vedený romským aktivistou Jaroslavem Suchým vůči serveru *Parlamentní listy* z toho důvodu, že se obsahem diskusí pod článkem na tomto serveru cítil být ohrožen a z rasových důvodů ponížen. Suchý svou při vyhrál a provozovatel serveru mu musel uhradit finanční odškodné.²²

Závěr

Z nashromážděných podkladů a studia mediálních produktů sice na jedné straně plyne, že výskyt antisemitských obsahů se průběžně zvyšuje (monitoruje to ve svých *Výročních zprávách o antisemitismu Federace židovských náboženských obcí*²³), ale to ještě jednoznačně neznamená, že roste celková antisemitistická atmosféra v celé společnosti. Zatím se zdá, že Česká republika má – co se týče xenofobních tendencí – spíše setrvalý a dlouholetý problém s romskou minoritou a do jisté míry i s postojem k migrační vlně po roce 2015. Na druhou stranu příčiny obav z konfliktních styků s Romy nebo migranty z muslimských zemí nemají jednoduché vysvětlení a jsou podloženy řadou protichůdných argumentů, příčin a souvislostí. Ryzí antisemitismus do tohoto souboru sociálně patologických jevů, zdá se, nelze mechanicky řadit. Což ovšem zároveň neznamená, že je to riziko do budoucna trvale vyloučené. Celý svět je v pohybu a zcela vyloučit nelze nic. O čemž jsme se mohli i v historii – a zejména té novější, minulého století – mnohokrát poučit.

²¹ Dostupné na internetu: <https://www.kehilaprag.cz/cs/novinky/v-evrope-i-cesku-sili-nenavist-vuci-zidum>.

²² Dostupné na internetu: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vrchni-soud-potvrdil-prelomovy-verdikt-parlamentni-listy-musi-zaplatit-odskodne-za-rasisticke-diskuze-pod-clanky>.

²³ Např. <https://www.fzo.cz/3903/vyrocní-zprava-o-projevech-antisemitismu-v-ceske-republice-za-rok-2018/>.

SUMMARY

The article deals with the overview of manifestations of anti-Semitism in the Czech media after 1989. It is stated that these manifestations can be categorized into three groups. Let's call the first conspiratorial. This is one that attributes to the Jews, Jewish organizations and structures efforts to dominate world politics and the economy. The second type can be called political, which is defined primarily against politics or the very existence of the State of Israel. And third, vulgar anti-Semitism, which has no intellectual poem and only occurs in the form of emotional expressions, especially in discussions under articles on the Internet. On the one hand, the evidence gathered and the study of media products show that the incidence of anti-Semitic content is continually increasing (as monitored in its Annual Report on Anti-Semitism by the Federation of Jewish Religious Communities). Meanwhile, the Czech Republic seems to have a persistent and long-standing problem with the Roma minority in terms of xenophobic tendencies and, to a certain extent, also in view of the post-2015 migration wave. Muslim countries do not have a simple explanation and are based on a number of contradictory arguments, causes and connections. Genuine anti-Semitism does not seem to fit into this set of socio-pathological phenomena. However, this does not mean that this risk is permanently excluded in the future. The whole world is moving and nothing can be excluded completely. Which we have learned many times in history – and especially in the newer, last century.

LITERATURA

- Booker, Christopher – North, Richard, 2006. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Brno: Barrister&Principal.
- Dolejší, Miroslav, 2014. *Analýza 17. listopadu 1989*. Brno: Guidemedia.
- Jedlička, Vít, 2010. Neomalthusiánská depopulační politika a Nový světový řád. In: *Sborník 81/2010 „Thomas Malthus – 175 let od smrti“*. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku.
- Mareš, Miroslav, 2003. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister&Principal.

Časopisecké zdroje

- Dolejší, Miroslav, 1992. 168 židů a židovských mišenců v současné kultuře. In: *Týdeník Politika*, 2/96, 2.
- Tomek, Prokop, 2009. Tragický případ Miroslava Dolejšího a Eugena Vrby. In: *Soudobé dějiny 2-3*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 419 – 430.
- Kašpárek, František, 1994. K osvětlení židovské otázky. In: *Pochodeň Dneška*, 1/3, 1.

Internetové zdroje

- Antisemitismus a jeho definice*, 2020. <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/antisemitismus-a-jeho-definice.aspx>.
- Baroc, Pavel, 2018. *V Evropě i Česku sílí nenávist vůči Židům*. <https://www.kehilaprag.cz/cs/novinky/v-evrope-i-cesku-sili-nenavist-vuci-zidum>.
- Bartoš, Adam Benjamin, 2010. *Věční petenti ve službách pana Vaňka*. <https://abbartos.wordpress.com/2010/12/04/vecni-petenti-ve-sluzbach-pana-vanka/>.
- Bartoš, Adam Benjamin, 2013. *Pravdoláska 5.0 - Aktualizovaný seznam pravdoláskařů. 200 dalších jmen, celkem 700 pravdoláskařů*. <https://abbartos.wordpress.com/2013/05/25/pravdolaska-5-0-aktualizovany-seznam-pravdolaskaru-200-dalsich-jmen-celkem-700-pravdolaskaru/>.

- Bartoš, Adam Benjamin, 2011. *Můj vztah k Židům*. <https://cechycechum.wordpress.com/muj-vztah-k-zidum/>.
- Bartoš, Adam Benjamin, 2015. *Slavní Židé mezi námi*. <https://cechycechum.wordpress.com/category/slavni-zide-mezi-nami/>.
- Bilaterální vztahy mezi Izraelem a Českou republikou*, 2020. <https://embassies.gov.il/Praha/Relations/Pages/Bilateral-Treaties-and-Agreements.aspx>.
- Spiknutí proti církvi a lidstvu – neautorizovaná main page* <http://www.spiknuti-proti-cirkvi-a-lidstvu.com/>.
- Tománek, Tomáš, 2016. *Opatrný radikál Adam Bartoš: svými projevy ztěžuje práci svým případným soudcům*. https://www.lidovky.cz/domov/opatrnny-radikal-adam-bartos-svymi-projevy-ztezuje-praci-svym-pripadnym-soudcum.A160217_173619_ln_domov_ele.
- Výroční zpráva o projevech antisemitismu v České republice za rok 2018*, <https://www.fzo.cz/3903/vyrocnizprava-o-projevech-antisemitismu-v-ceske-republice-za-rok-2018/>.
- Výroční zpráva o antisemitismu v ČR 2005*, <https://adoc.tips/forum-proti-antisemitismu-pi-federaci-idovskych-obci-v-r-vyr.html>.
- /voj/*, 2015. *Vrchní soud potvrdil přelomový verdikt: Parlamentní listy musí zaplatit odškodné za rasistické diskuze pod články*. <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vrchni-soud-potvrdil-prelomovy-verdikt-parlamentni-listy-musi-zaplatit-odskodne-za-rasisticke-diskuze-pod-clanky>.
- Voříšek, Jaroslav, 1995. *Pražský politický proces 1994 ve věci Týdeníku Politika*. <http://www.nwoo.org/2013/01/12/prazsky-politicky-proces-1994-ve-veci-tydeniku-politika/>.

KONTAKT

doc. Mgr. Petr Žantovský, Ph.D.
Národohospodářská fakulta
Vysoká škola ekonomická
Nám. W. Churchilla 4
130 00 Praha 3
petr.zantovsky@gmail.com